DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

AMPLECTENS

QUÆDAM

DE

UTERO GRAVIDO.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Præfecti;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

BENJAMINUS KISSAM,

AMERICANUS.

Soc. Reg. Med. Edin. Soc. Extraord.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque ſolitis.

Multa ſacro tegit involucro natura, nec ullis
Fas eſt ſcire quidem mortalibus omnia; multa
Admirari modo, nec non venerari.

LUCRETIUS.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXIII.

Avunculo ſuo cariſſimo

RICHARDO SHARPE,

De novo Eboraco,

ARMIGERO;

Viro

Omni virtute, quae

Civem et amicum decorat,

Ornato,

Ob amicitiam benignam, et amorem ardentem,

Quibus,

Patri quam avunculo ſimilior,

Se ſuoſque ſemper fovit:

Item,

Viro praeſtantiſſimo

SAMUELI BARD, M. D.

Med. Pract. et Mat. Med. in Coll. Novi Eboraci Prof.

Et medicinam ibi fauſtiſſime facienti,

Ob amicitiam integerrimam,

Qua ſe fuit dignatus,

Obque praecepta eximia,

Sibi per triennium tradita;

Nec non,

ALEXANDRO HAMILTON, M. D.

Art. Obſt. in Acad. Edin. Prof.

Viro, quem

Medicinae artiſque propriae peritia,

Animi benevolentia, morumque integritas,

Plurimum inſigniunt,

Ob innumera amicitiae indicia,

Hanc diſſertationem

Animo gratiſſimo

Conſecrat

BENJAMINUS KISSAM.

CORRIGENDA.

Pag. 15. l. 4. *pro* ſervice *lege* cervice.
22. l. 10. *pro* inveniuntur *lege* inveniantur.
27. l. 5. *pro* ampla *lege* amplae.
33. l. 7. *poſt* ricini; *dele* ,
8. *poſt* enematibus, *dele* ;

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

UTERO GRAVIDO.

DUM ſingula vegetabilia et animalia quotidie ſeneſcunt et moriuntur, nulla ſpecies per longam aevorum ſeriem omnino periit. Nil quidem magis eſt mirandum, quam varia conſilia quibus natura benigna huic rei providit. Nam, ut taceam innumera ſemina quae plantae profundunt, quis ſine admiratione contemplari poteſt eximiam procreandi poteſtatem qua animalia ſint praedita? Hic tamen, tot extant varietates ut omnes enumerare tempus pa-

rum ſufficeret; quae dicturus ſum igitur, ea omnia foeminas ſpectabunt.

Pleraque ad generationem pertinentia ſaepiſſime fuerunt indagata; ſed poſt plurimas theorias invicem deletas atque extructas, permulta denſiſſimis tenebris adhuc obteguntur. In re adeo obſcura, adeoque quodad omnia, incerta, ſi juvenis imperitus, de re medica ſcribere coactus, in errorem incideret, veniam certe impetrabit.

Cum mutationes, quas uterus graviditate ſubit, ſim memoraturus, uterum ipſum deſcribere oportebit; quod igitur primum aggrediar.

Uterus in pelvi ſitus, in ſuperiore extremitate vaginae, rectum inter atque veſicam ſuſpenditur. Pyrum forma quodammodo refert; ſed a parte poſteriore paulo planior eſt.

Magnitudo eſt in aliis alia. Longus eſt plerumque duos treſve digitos, latus ad fundum, unum vel duos, craſſus unum dimidiumve. Gradatim tenuior fit ad cervicem verſus ac os tincae.

Cavum

Cavum inveſtitur tenui membrana quam plurima vaſa penetrant. Figura haud abſimilis eſt triangulo oblongo, cujus latus breviſſimum fundo, longiora lateribus uteri, utrinque reſpondent. Ad utrumque angulum fundi foramen eſt, adeo anguſtum ut ſetam vix admittat. Haec ſunt ora tubarum Fallopianarum. Ad inferiorem angulum, foramen penetrat cervicem uteri, et in ſuperiore extremitate vaginae deſinens, os tincae nominatur.

Corpus uteri eſt ſpongioſum, vaſiſque admodum numeroſis flexuoſiſque inſtructum. Haec ab arteriis hypogaſtricis et ſpermaticis oriuntur. Arteriae utriuſque lateris invicem communicant, et venae quoque cum haemorrhoidalibus. Nervi proveniunt a lumbaribus, ſacris, et ſympatheticis maximis. Vaſa lymphatica praecipue inveniuntur in tunicis quas peritonaeum ſuppeditat.

Uterus tegitur portione peritonaei, quod duplex ab utroque latere abiens, ligamenta lata format, quae una cum peritonaeo ad

parietes

parietes pelvis currunt. Laminae ligamentorum, ſubſtantia cellulari connexae, continent ovaria, partem tubarum Fallopianarum, partem vaſorum ſpermaticorum, et eorum quae ad uterum ipſum tendunt: Tegunt quoque nervos ad eas partes, et ad rotunda ligamenta, pertinentes.

Ovaria ſunt duo corpora parva, ovi figuram referentia, paulo ab utero utrinque diſtantia, intra duplicaturam ligamentorum latorum poſita. Praeter tunicam a peritonaeo derivatam, alia eſt ovariis ipſis propria. Utero alligantur ligamentis quodammodo rotundis, intra eandem duplicaturam quoque poſitis. Subſtantia eſt ſpongioſa et celluloſa, intra quam plurimae veſiculae, ova nominatae, inveniuntur.

Vaſorum ſpermaticorum fere eadem origo eſt in foeminis ac in viris. Ex abdomine tamen non exeunt; ſed per ovaria, uterum, ejuſque appendices, diſperguntur.

Tubae Fallopianae ſunt duae flaccidae canales, vermibus quodammodo ſimiles, quae oriuntur ab utroque angulo fundi uteri,

teri. Ora adeo ſunt exigua, ut ſetam aegre recipiant; ſed diametros gradatim augetur, donec prope ad extremitatem perveniunt, ubi tubae iterum contrahuntur. In fimbrias deſinunt, quae laxae in abdomine pendent.

Ligamenta rotunda ſunt duae chordae vaſculoſae, quae, provenientes ab utriſque angulis fundi uteri, duplicaturam ligamentorum latorum, inde annulos muſculorum abdominalium penetrant, et ſemet in inguinibus, et ſuperiore anteriore parte femorum, deperdunt.

Ut uterus ſit conceptui aptus, aliquantum ſanguinis, ſingulis menſibus, effundat oportet. De natura ac uſibus hujus evacuationis multae extant diſputationes; mihi tamen ſufficit affirmare, quod a paucis negatur, eam eſſe conceptui, de qua nunc agendum eſt, omnino neceſſariam.

Cunctas opiniones quas medici, omnia ſingere audaces, hac de re excogitarunt, recenſere, foret aeque inutile et injucundum. Tot tam denſaeque nubilae rei toti incumbunt,

bunt, ut aciem maxime ſubtilem philoſophi ſagaciſſimi adhuc effugerit. Sed diſquiſitiones hujuſmodi ſunt a meo propoſito alienae; in animo enim eſt, mutationes ipſas quas graviditas infert, depingere, non modum explorare quo conceptus ſit. Opinionibus Hippocratis, Ariſtotelis, Galeni, Harveii, aliorumque, igitur omiſſis, theoriam nunc a pleriſque admiſſam breviter proponam.

Inter pleroſque hodiernos convenit, rudimenta foetus in ovis foeminarum exiſtere, quae ſolummodo animantur coitu; ſed quomodo animentur, inter arcana naturae adhuc latet, et fortaſſe ſemper latebit. Cum tamen poſt coitum, ſemen fuit inventum in tubis Fallopianis a Cheſelden * aliiſque; cum foetus ibi, in ovariis, etiamque in abdomine fuerunt conſpecti; cum corpora lutea, quae ſemper poſt, nunquam ante conceptionem, obſervantur, numerum foetuum omnino adaequant; cum denique ſterilitas

* Cheſelden's Anat. p. 276.

ſterilitas ſemper ſequitur harum tubarum obſtructionem, veri videtur ſimile, conceptum, a ſemine ad ovaria, per tubas Fallopianas admiſſo, pendere. Analogia avium hanc opinionem firmat.

Pleriſque igitur placet, fimbrias, gratiſſimo ſtimulo Veneris excitatas, contrahere et ovaria amplecti * ; quo ſemen ab utero tranſiens, ea ita afficit, ut ovum deponatur in extremitatem tubarum Fallopianarum, et ad uterum ipſum deferatur. Hic per novem menſes nutritur, modo nulla cauſa opus naturae impediat.

Ovo nunc ab ovario ad uterum deducto, proximum eſt ut traderem modum quo membranae deciduae formantur, tunc mutationes quas ovum in uterum admiſſum, dein quas uterus ipſe, ſubit.

Ovum initio, uti vulgo creditur, veſiculam pellucidam, fluido limpido repletam, refert. Haec veſicula primordia foetus continet, una cum chorda umbilicali et amnii liquore.

* De Graaf de Mulier. Organ. cap. 16. ubi de generatione cuniculorum diſſerit.

liquore. Duabus membranis propriis inveftitur, nempe amnio et chorio vero. Ovum citiffime adhaeret cuidam parti, fundo faepiffime, uteri interni, qui, membrana, ei quae chorion inveftit nec natura nec origine abfimili, obtegitur.

Mox poft conceptionem, os uteri molli tenaci muco obducitur, cavum lympha coagulabili impletur, et fuperficiem internam vafa pullulantia quodammodo afperam reddunt. Lympha coagulabilis hifce vafis obducta, gradatim craffefcens in membranam reticulatam vafculofam (quod quoque in vifceribus inflammatis videre eft) formatur. Cum ovum ejufque membranae, nempe amnios et chorion, in uterum defcendunt, lymphae coagulabili immerguntur, quae, vafa villofa chorii tegens, ibi format membranam ei in interna fuperficie uteri formatae fimilem. Illa eft decidua vera, haec decidua reflexa, a Doctore Hunter nominata. Hae ab aliis nominantur duplex, falfum vel fpongiofum chorion, et a Ruyfch tunica filamentofa. Decidua reflexa ad

foetum

foetum pertinet, et eſt per ſe membrana perfecta.

Decidua vera currit per totam internam ſuperficiem uteri, exceptis ſervice et tubis Fallopianis. Non reflectitur ſuper chorion, ſed pergit formare partem placentae utero proximam, et poſtea, ubi ſcilicet ovum totum uterum impleverit, adjungitur deciduae reflexae, unamque membranam cum ea format. Haec opinio de formatione deciduarum rationi maxime conſentanea eſſe videtur, et poſitum ovi bene explicat; ſed ſi cum Huntero illuſtriſſimo credamus, deciduam reflexam formari ex ovo ante ſe veram deprimente, difficile erit intellectu, quo pacto ovum inter uterum atque hanc membranam tranſire poſſit. Namque membrana ora tuborum Fallopianorum, ex ſententia Hunteri ipſius, non tegit *. Nonne licet conjicere, placentam initio ortam fuiſſe ab ovo (propria decidua tegente) deciduam uteri attingente, eique adhaerente?

* Vid. Tab. xxxiv.

Nonne deciduae, graviditate provectiore, cohaerentes, eosdem praebent effectus ac majus placentae incrementum praeberet? In cane, fele, aliisque animalibus, in quibus duae deciduae non sunt evidentes, placenta aeque crassa totum uterum ambit. Hinc forsan constabit, placentam fore majorem vel minorem, prout deciduae invicem tetigerunt pluribus vel paucioribus punctis, et liquebit, cur media pars placentae sit margine crassior, curque membranae prope placentam magis quam alibi vasis abundent.

Mutationes ovi nunc indagare oportet. Hoc, aliquamdiu post conceptum, massa carnis videtur; at, tempore progrediente, omnia distinctiora evadunt. Pars in placentam transitura, a reliqua massa postea dignosci potest; saccus, in quo foetus continetur, ampliatur; partesque foetus ipsius gradatim evolvuntur. Ineunte graviditate, partes externae ovi reliquas multum superant, postea tamen res omnino aliter sese habent. Dum ovum, ex. gr. octavam nonamve circiter hebdomadam, ovum galli-

naceum

naceum magnitudine adaequat, embryon vix ad pondus fcrupuli exurgit. Poft tres menfes ovum majus eft ovo anferino, pondufque octo uncias, dum foetus non tres, adaequat. Sextum tamen circiter menfem, pondus foetus ad duodecim tredecimve, placentae et membranarum, ad feptem vel octo tantum, afcendit. Menfe octavo, pondus foetus eft circiter fex vel feptem libras, fecundiarum, unam libram folummodo. Maturi foetus pondus eft a feptem ad novem libras vel ultra *, fecundiae vix ponderofiores funt quam in octavo menfe fuerant. Vix neceffe videtur notare, hafce proportiones, etfi plerumque juftiffimas, ob caufas permultas, magnopere variare.

Foetus igitur in quatuor membranis includitur, quarum intima, viz. amnios, omnibus reliquis tenuior, pellucidior, et robuftior, aquas, quibus foetus innatat, continet. Proximum huic eft chorion verum, maxime robuftum ac pellucidum poft amnion, cui,

* Wrifberg Defcriptio anatomica embryonis.

cui, ſubſtantia glutinoſa, ita adhaeret ut facile ſeparari poſſit. Hae membranae currunt ſuper internam ſuperficiem placentae, et externam partem chordae umbilicalis. Chorion proximum eſt chordae et placentae, iiſque ſat arcte adhaeret, et una cum amnio format tunicam chordae externam.

In primis graviditatis menſibus, aliquantum fluidi glutinoſi inter has membranas continetur, ſacculuſque, albo liquore plenus, obſervari poteſt prope introitum chordae umbilicalis. Inter hunc ſacculum (qui veſicula alba vel lactea, et umbilicalis fuit vocatus) et chordam umbilicalem, funis eſt ex arteria venaque compoſita. Sacculus nunquam niſi initio graviditatis invenitur, nec uſus omnino innoteſcit.

Tertia membrana, quae verum chorion inveſtit, decidua reflexa a Huntero nuncupatur, et quarta cavo utero ipſi adhaerens, ab eodem, decidua vera nominatur. Haec initio eſt admodum craſſa, ſpongioſa, vaſiſque referta, praecipue ubi placentae, cujus

pars

pars materna vel cellulosa inde maxime formatur, appropinquet.

Structura deciduarum est similis. Superficies verae quae proxima est utero, superficiesque reflexae quae proxima est chorio, sunt laevissimae, et multis foraminibus, oribus nempe vasorum intrantium, perterebrantur. Altera superficies utriusque est aspera ac villosa.

Decidua reflexa, uti antea dictum, graviditate progrediente, veram attingit, eique arcte adhaeret, ita ut cum simul decidunt, difficillime separentur. Saepius tamen vera vel lamina exterior duplicis deciduae, post placentam reliquasque membranas morata, una cum purgamentis ejicitur.

Haec de membranis sufficiunt; nunc igitur ad placentam, et communicationem foetum inter ac matrem, progrediar.

Placenta in foeminis, non minus ac in quadrupedibus, duplex esse videtur. Pars altera spongiosa, ad matrem, pars altera, vasis admodum abundans, ad foetum pertinet. Pars materna sola ex vasis matris

injectionem

injectionem admittit, pars ad foetum pertinens nunquam nisi extravasatione, et vice versa. Placenta utero adnectitur per chorion spongiosum vel deciduam, et foetui per chordam umbilicalem. Magnitudo in aliis, et in eadem, aliis temporibus, est alia. Crassissima est circa centrum, gradatim tenuior erga marginem, unde membranae currentes, saccum in quo foetus, aquae, et chorda continentur, integrum reddunt.

Superficies externa est convexa et inaequalis, ut arctius utero adhaereat *; interna est concava, et, ut antea dictum, chorio ac amnio tegitur. Hic plurimae venae ac arteriae inter sese conjunctae, saepissime prope centrum placentae, chordae umbilicali originem praebent. E duabus arteriis, unaque vena, constat. Vasa teguntur continuatione chorii et amnii, substantia glutinosa,

* Connexio fit quoque per multa vasa quae inter uterum et placentam transeunt. Hinc, si placenta temere avellatur post partum, priusquam uterus sat contrahatur, parturiens nimia haemorrhagia periclitabitur.

nosa, quae maximam partem chordae constituit, interposita. Magnitudo multum variat. Crassitudinem digiti communis adaequat, adeoque longa, ut infantem exire tuto sinat. Vasa plerumque torquentur. Altera extremitas placentae adhaeret, altera umbilicum foetus intrat.

Ad rem imprimis difficilem atque incertam nunc perventum est, de qua tot lites moventur, quot componere minime possum. Multum ambigitur utrum circuitus sit directus inter matrem foetumque necne, et plurima argumenta stant utrinque instructa. Rem totam silentio lubentissime praeterirem, ni dissertatio videretur manca. Quod verisimillimum mihi visum igitur proferam, minime quidem pertinax, sed verum sequi paratus. Qui contra circuitum directum contendunt, hisce argumentis praecipue utuntur.

1. Vasa chordae umbilicalis ab uterinis injectione impleri nequeunt. E contrario, si injicias fluidum in arterias chordae, semper redit per venam ejusdem. Si tamen communicatio

communicatio eſſet inter vaſa matris ac foetus directa, injectiones debent fluere libere ex his in illa.

2. Chorda reſecta, parum ſanguinis profluit, tantum ſcilicet, quantum in chorda ipſa, et in parte placentae ad chordam pertinente, erat; ſed, ſi vaſa ejus cum uterinis communicaſſent, haemorrhagia debet ſequi. Haec tamen nunquam conſpicitur, niſi ubi gemini inveniuntur, geminaeque placentae ſint inter ſe conjunctae, quod quidem frequentiſſime fit.

Sunt tamen quibus haec argumenta parum firma videantur. Inter hos, Monroius anatomiae peritia, et ſcientia omnigena, nemini ſecundus, eminet inſignis. Omiſſis omnibus quae ab analogia avium, vel eorum animalium in quorum uteris glandulae inveniuntur, ad argumenta ab injectionibus ducta, animum ſagacem advertit. Quin res ita ſeſe habeat, ut antea fuit repraeſentatum, minime negat; contendit tamen periculum nunquam adhuc fuiſſe factum ea cura qua opus eſt. Quam difficile ſit venarum

narum initia ab arteriarum finibus implere, monet. Huic viro eximio igitur placet, communicationem directam revera existere *.

Quantum ad parcam sanguinis quantitatem, a chorda resecta emissam, fautores circuitus directi id tribuunt contractioni subitae uteri. Haec contractio quidem vasa placentae diminuit, non tamen adeo, ut omnino claudantur. Placenta enim detracta, aliquantum sanguinis effunditur; unde constat, vasa antea non fuisse ex toto contracta.

Quia injectiones vi adactae cellularum speciem edunt (extravasatione nempe in cellulosam substantiam) nonnulli autumarunt sanguinem in has cellulas effluere, et inde absorberi per venas, quae venam umbilicalem formant. Monroius tamen jure rogat, cur in placenta recente hae cellulae, sanguinis concreti plenae, non conspiciuntur, et se saepius frustra quaesisse testatur.

D Quoniam

* Monroi Praelectiones.

Quoniam pars cellulosa placentae utero adhaeret, verisimile videtur, puriorem partem sanguinis ab arteriis maternis in eam influere, unde recipitur, modo adhuc parum comperto, in venas infantis. Sed sanguis quodammodo mutatur, et ex similitudine inter partem placentae cellulosam, et glandulas simpliciores, quidam collegerunt, speciem secretionis ibi locum habere.

Praeterea, sanguis e foetu per arterias egrediens fuscus est, idem per venam rediens floridior factus, mutationem, ei quam pulmo efficit, non absimilem, dum per placentam transivit, subisse videtur. Cum tamen dissertatio praestantissima, hac de re, coram societate Edinensi nuper fuit perlecta, cumque auctor ingeniosissimus experimenta, quibus opinio innititur, ea cura ac ingenio quibus insignitur, adhuc prosequitur, plura verba de ea hic facere non opus est.

Omnia quae partes jam descriptas spectant, sapientiam et benignitatem certe monstrant. Foetus ita situs est plerumque, ut caput

caput ſit inſima pars. In aqua innatat; unde ab injuriis externis melius defenditur, ejus motus minus ſunt matri moleſti, egreſſuſque fit facilior. Circuitus eum inter ac matrem vel nullus eſt, vel adeo lenis, ut impetus ſanguinis ex neceſſe ſit prorſus fractus. Hinc turbatus circuitus matris foetum parum afficit; et certe, ſi res aliter ſeſe haberet, ex aucta irritabilitate gravidarum, primos per menſes, exque fragili natura foetus, abortus foret multo frequentior, et morbi matris forſan facilius ad foetum tranſirent. Plura hujuſmodi addere foret et facile et gratum; ſed ad mutationes uteri ipſius eſt feſtinandum.

Subſtantia ejus gradatim diſtenditur, pro incremento partium quas continet. Primos per menſes forma fere eadem eſt ac ante graviditatem; ſed dum ampliatur, cavum et fundus rotundiora evadunt. Operae pretium erit hic notare, primas mutationes uteri fundum praecipue afficere, et cervicis formam non multum, initio, mutari. Uterus inter creſcendum nunquam

directe

directe ſurſum aſcendit, ſed magis ad alterum latus, ſaepiſſime ad dextrum, tendit. Daventer aliique, difficiles partus huic obliquo aſcenſui uteri tribuerunt; ſed perperam, ex ſententia auctorum accuratiſſimorum. Obliquitas equidem ſat evidens eſt; ſed non tanta ſit quanta hunc effectum edere poteſt.

Quanquam uterus creſcit ab initio uſque graviditatis, magnitudo tamen non adeo augetur, ut exinde ſolum, per tres quatuorve menſes, graviditas innoteſcat. Quintum circiter menſem uterus ſupra pelvem exurgit, et in gracili, formam globi, ſub palma premente, exhibet. Menſe ſeptimo, ad umbilicum uſque aſcendit, quem poſtea ſuperat, donec, nono menſe revolvente, ſcrobiculum cordis fere attingit. Altius tamen ſurgit prima graviditate quam poſtea; nam parietes abdominis, poſt puerperium multo laxiores, facilius diſtenduntur.

Etſi interdum ob nimiam diſtentionem uterus ſit tenuior, craſſitudo plerumque parum imminuitur: Subſtantia tamen mul-

to

to mollior et ſpongioſior evadit, et a vaſis auctis, incrementum praecipue oriri videtur. Hoc incrementum per totum uterum, ſed praeſertim ubi placenta adhaeſerit, (ibi enim venae adeo ſunt ampla ut digitum admittant) conſpicitur. Subita contractio uteri poſt partum, magiſque poſt operationem Caeſarianam, opinionem de cauſa incrementi, jam prolatam, confirmare videtur.

Os uteri interea occluditur, et in vaginam inferius deſcendit. Menſes fluere deſinunt, niſi ubi arteriae extra uterum ſanguinem effundant. Profeſſor noſter illuſtriſſimus Young, ſe vidiſſe exempla hujuſmodi teſtari ſolebat.

Utero ita mutato, mammae tument, dureſcunt, et interdum ad dolorem diſtenduntur. Papillae, praecipue in prima graviditate, flava areola cinguntur, et ex iis fluidum ſeroſum exprimi poteſt. Hae affectiones mammarum, inter prima graviditatis ſigna, ſaepe inveniuntur.

Uterus

Uterus crefcens vifcera abdominalia haud mediocriter turbat. Hinc alvus adftricta communis eft gravidis, vomitus, atque pyrofis. Cum uterus altiffime exurgit in prima graviditate, mulieres tunc maxime ventriculo laborant. Haemorrhoides quoque haud raro gravidas infeftant. Varices, imo interdum oedema, in pedibus inveniuntur, fanguine nempe in vena cava inferiore quodammodo interrupto. Uterus urethram vel veficae cervicem premens, liberum urinae exitum impedit. Attamen multum ambigitur, quoufque ii aliique ejufmodi effectus, mechanicae uteri actioni, fint tribuendi. Mufculi abdominis, aiunt plurimi, adeo funt laxi ut utero facile cedant, cujus incrementum praeterea adeo eft lentum, ut abunde temporis partibus vicinis, ad femet ei accommodandas, detur. Affectus fupra memorati igitur, una cum plurimis aliis, caufae omnino diverfae, nempe auctae irritabilitati, tribuuntur. Hanc caufam lubentiffime agnofco; alteram tamen non effe penitus rejiciendam, multa fuadent.

Totum

Totum corpus adeo cum utero consentit, ut eo mutato, pleraque mutentur, eo aegrotante, omnia aegrotent. De morbis qui vitia mensium comitantur, differere non hujus est loci, nec depingere virginem rubentem, amabilem, horum vitiorum expertem; mihi sufficiet illustrare sententiam jam prolatam paucissimis exemplis.

Graviditas novos excitat in utero motus, ejusque irritabilitatem magnopere adauget. Ventriculus mutationum cito fit particeps. Nausea usque ad vomitum saepe urget, idque antequam moles uteri omninó augeatur. Dum cibus solitus antea gratissimus fastiditur, res antea teterrimae creditae, nec unquam sine fastidio conspectae, avidissime expetuntur atque vorantur. Fructus immaturi acerbissimi dulcibus anteferuntur; pisces putridi, gravidis, antea foetoris prorsus intolerantibus, gratissimi evadunt; et res parum nutrientes, uti creta, cinis, imo calceamenta ipsa, a quibusdam fuere comesae. Sed, si omnia hujusmodi quae apud auctores optimae fidei leguntur, perscriberem,

ſcriberem, nimis credulus forſan, certe nimis longus, crederer. Appetitus pravus, ſecundum inter et tertium menſem, maxime eminet, quo tempore abortus fit frequentiſſimus.

Mens quoque nunc mirum in modum irritabilis evadit. Res alias leves, et riſu vel contemptu ſolummodo dignae creditae, nunc terrent, agitant, angunt. Ex metu periculorum vanorum vultus palleſcit, artus tremunt, et cor palpitat ad ſyncopen uſque.

Interdum moeror ac moeſtitia animum deprimunt. Suſpiria ex imo pectore emittuntur. Gravida torpida facta, nunc ſomnolentia nunc vertigine corripitur. Motus novi in utero ſentiuntur, qui nonnunquam mulierem, quid rei ſit mirantem, e ſedili ſubito exilire cogunt. Multa mala quae gravidas invadunt, ea ab amenorrhoea exorta referunt, et cum menſes ſemper ceſſant, cumque ovum parum ſanguinis initio conſumit, eorum obſtructio forſan nonnihil confert. Plethorae ſigna, quae haud

raro ſemet oſtendunt, eam fortaſſe agnoſcunt originem.

Etſi tot ſigna graviditatis fuere recenſita, difficile ſaepe ſit eam detegere ; et, ubi de fama vel vita agitur, opinio nunquam eſt temere proferenda. Praeter mutationes ſupra memoratas, tactus judicium magnopere adjuvabit. Vagina brevior videbitur, os tincae inferior in vagina et mollior ſentietur, uteri denique pondus digitum levantem magis premet.

Pleraque malorum adhuc memoratorum initium graviditatis infeſtant, et moleſta magis quam funeſta fiunt. Graviora tamen reſtant, ſcilicet, uteri retroverſio, haemorrhagiae, et convulſiones.

Retroverſio uteri frequentiſſima fit inter tertium ac quintum menſem, in iis nempe quibus muſculi ſunt debiles ac laxi. Nimiam fatigationem, ſeu ambulando, currendo, vel ſaltando, ſequitur. Fundus, in cavum oſſis ſacri deſcendens, rectum premit, et poſteriorem partem vaginae anguſtat, dum os uteri ſurſum verſum pubem ſpectat.

Haemorrhagiae nunc ſine nunc cum doloribus acerbiſſimis invadunt. Tutiſſimae ſunt quas dolor comitatur. Quantitas multum variat. Interdum paucae unciae lente profluunt, circiter periodum menſtruam, ſaepius tantum ſubito profunditur, quantum vires mire proſternit, ſudores gelidos elicit, et pulſum ad deliquium lethale uſque imminuit. Abortus non ſemper haemorrhagias quamvis largas conſequitur.

Nullus morbus cui gravida eſt obnoxia aeque eſt dirus ac convulſiones. Hae raro ante menſes ultimos ſemet oſtendunt, et ſaepiſſime doloribus puerperii excitantur, iiſque praeteritis, omnino evaneſcunt. Nonnunquam adeo ſunt vehementes, ut, utero lacerato, infans in abdomen protruſus fuerit.

Regimen vel remedia, quae uterum gerentibus conveniunt, tradere, meum non eſt; pauca tamen de his non addere non poſſum. Ad ſtatum gravidae ſemper eſt reſpiciendum. Diaeta parcior, ſanguine interdum ſed caute detracto, pingui et ple-

thoricae,

thoricae, cibus magis nutriens gracili praecipiatur. Exercitatio ſit modica, et ſemper citra fatigationem.

Alvo adſtrictae obviam eſt eundum leniſſimis purgantibus, qualia ſunt electuarium lenitivum, magneſia, decoctum mannae, oleum ricini, vel mitiſſimis enematibus; catharſis enim plena eſt evitanda, quippe quae abortum ſemper minitatur.

Appetitus enormes, ſunt neque ſtolide fovendi, nec crudeliter cohibendi; ſed, ubicunque ſalva ſanitate fieri poteſt, iis eſt gratificandum. Si acidum in ventriculo ſit moleſtum, magneſia adhibeatur.

Contra omnia quae mentem agitare vel deprimere poſſunt ſedulo caveatur. Nullus triſtis nuncius aures gravidae attingat, nec ingratum ſpectaculum oculos offendat. Haec videbuntur levia nemini qui reputabit quoties abortus moeſtitiam vel horrorem fuerit conſecutus. Ubi abortus non ſit, forſan foetus laedi poteſt pathematibus matris; unde gentes apud antiquos ſapien-

tiſſimae,

tiſſimae, animis gravidarum muſice, aliiſque artibus mulcendis, operam dederunt.

Retroverſio uteri dolore acerbo, atque ſenſu uteri quaſi deſcendentis, vulgo praeceditur. Tempus morandi nullum eſt, ſi enim initium morbi negligatur, moles uteri cito eo creſcit, ut omnes conatus, eum in priſtinum locum reſtituendi, irriti ſint. Mulier igitur ſine mora ſe ad lectum conferat, ibique diu quieſcat; ſanguis detrahatur, opium adhibeatur. Haec cito adhibita huic malo graviſſimo praecavendo optime conveniunt.

Haemorrhagiae exigunt otium quoque; ſi tamen perſtiterint, membranae ſunt dirumpendae, et foetus eſt educendus, ſeu dolores adſint ſive non.

Convulſiones ſaepiſſime lethiferae fiunt. Libera ſanguinis detractio et opium ſunt inter remedia contra eas efficaciſſima.

Interdum omnia mala hujuſmodi gravidis abſunt, immo haud raro melius quam alias valent. Quae phthiſi periclitantur, eae, dum uterum gerunt, levamen experiuntur.

untur. Morbi igitur, qui nonnunquam occurrunt, neminem a connubio terrere debent. Virgo enim, quae Veſtam Veneri antefert, pluribus et interdum gravioribus malis plectitur. Nil eſt cur chloroſin, et hyſteriae diros impetus nunc depingerem. Animus fit moeſtus, nubiloſus, et plerumque ſuperſtitioni pravae deditus. Nullus maritus nec amator inter taedium longi diei et moeſtae noctis, verbis benignis vel amplexu ſolatur. Nullus puer in aula ludit, patris amati imaginem exhibens, matriſque cor grata garrulitate delectans. Sed quo tendo ? Stimuli naturae certe ſufficiunt, et terror morborum nunquam adhuc maturam virginem ab ara Veneris abegit, et nunquam abigere poterit.

F I N I S.